GAZETA POŁUDNIOWO-PRUSKA.

Nro. 9.

w Srzodę dnia 29. Stycznia Roku 1800.

z Berlina d. 25. Stycz.

Onegday udzielił Nayiaśnieyszy Monarcha pierwszą audyencyą przybyłemu tu z Paryża posłowi francuzkiey Rzpltey, generałowi Bournonville.

J. O. Xiężna Radziwiłowa, Królewicz August Ferdynand, i Xiąże Radziwił przybyli tu z Rheinsberga.

z Paryża d. 12. Stycz.

Na mieyscu deputowanego Daubenton, który iak wiadomo paraliżem ruszony umarł niedawno podczas seſſyi senatu; mianował pierwszy Konsul Buonaparte, profeſſora Cüvier (znanego fizyka) nauczycielem hiſtoryi naturalnéy przy kollegium francuzkim. Obchod pogrzebowy Daubentona, w cale nowym sposobem był urządzony. Trumna z porfiru ſtała na katafalku z ſtopniami obsadzonemi kwiatami w wielkim botanicznym budynku między dwoma wysokiemi drzewami. Nad trumną widać było uciętą kolumnę, na którey wiſiało połpierſie zmarłego. Potém zgromadziła ſię z nayznakomitszych mężów proceſſya pogrzebowa, na którey profeſſor Lacepede miał przemowę na pochwałę zmarłego. Z botanicznego budynku zanieſiono trumnę do zaroſłego cieniſtemi drzewami pagórka w ogrodzie botanicznym, na którym okrągła świątnica wyſtawiona, w środku naypięknieyszemi Gobelina kobiercami okryta, i wspaniale oświecona była. W tey świątnicy, (która rozebraną zoſtanie, ponieważ tylko dla ceremonii wyſtawioną była) złożeno trumnę, a profeſſor Fourcroi miał krótką przy spuszczaniu przemowę.

Dnia 5. t. m. miał Inſtytut narodowy (akademia umieiętności) publiczną seſſyą. Czego ſię spodziewano, naſtąpiło. Buonaparte był także przytomnym seſſyi, przywitany będąc wśród oklasków. Na tey seſſyi czytał Chimik Chaptal nowy sposób bielenia bawełny, który podług wszelkiego podobieńſtwa łatwo może bydź wszędzie wprowadzony. Między innemi czytał także Francišzek z Neufchateau (bywszy miniſter wewnętrznych intereſſów) swego tłomaczenia pierwszą odę Aorgonatach, czyli wiersze bochatyrſkie Waleryusza Flacca, które szczególniey zdawały ſię ściągać do Buonaparta.

W okolicy Grenoble panuie zaraźliwa choroba. Zdaie ſię, że powſtała z zgromadzonych tam dyzerterów armii Włoſkiey, z niedoſtatku żywności i odzienia. Znakomity doktor w Grenoble, Emery, który dla roztrząśnienia tey zarazy szpital żołnierſki rewidować muſiał, zaraził ſię i umarł.

Dnia 9. t. m. przyszli do ciała prawodawczego wyznaczeni od Trybunatu mowcy Matthieu, Thiesse, i Duchesne, końcem podania zdania Trybunatu względem proiektów prawa maiących bydź układanych przez rząd. Matthieu oświadczył: że Trybunowie zezwalaią wprawdzie na prawo, ale ſię spodziewaią, że rząd doda mu to, co mu ieszcze niedoſtaie, że poda przyczyny uſtanowienia prawa, (iak ſię w ciele prawo-

dawczém dzieie) oraz, że wyrazi pobudki iego przy iego publicznem ogłoszeniu; ponieważ prawu każdy tylko z przekonania posłusznym bydź powinien.

„Chimik Fourcroi był mowcą deputowanym od rady narodowey, i odpowiedział mowcy Trybunatu. Oświadczył to, co także iuż w Trybunacie powiedziano, to iest: że iako rząd naylepiey wiedzieć powinien, iakie prawa są potrzebne, tak też naylepiey znać musi, czyli są nagłe albo nie? a zatém wypada, że rząd powinien wyznaczyć czas, w przeciągu którego obrady względem prawa zakończyć się maią. Co się tyczę przyczyn, możnaby się z tém obeyść tak iak w teraźnieyszym przypadku, to iest: rada narodowa powinna okazać swoie przyczyny ciału prawodawczemu, a ciało prawodawcze Trybunatowi."

Drugi mowca Trybunatu Thiesse zabrał głos, i wytknął bardziey niżeli Matthieu wszystkie szczerby, znayduiące się w proiekcie rządu, nalegał na ich dopełnienie i okazał, że większa część Trybunów iest tego zdania, iż iest rzeczą nieprzyzwoitą, aby Trybunatowi przepisywano, iak długo nad iakim proiektem prawa zastanawiać się ma. Temu odpowiedział drugi mowca rady narodowey Champigni; lecz tak wolno mowił, że oprocz radzcow, z innych słuchaczów, mało kto go rozumiał.

Trzeci mowca Trybunatu Düchesne niezabrał wcale żadnego głosu, lecz przystąpiono zaraz do kreskowania, i ciało prawodawcze uchwaliło w 203 kreski przeciwko 23: że przestaie na ułożonym od rządu porządku, i że rząd ma mieć moc oznaczenia czasu, tudzież trwałości obradów względem iakiego prawa w Trybunacie.

— „Rząd czternastu wieków upadł, ale rząd 15 dni nie upadnie, przyczyna tego iest bardzo iasna i prosta, ponieważ rządy, ludzie i rzeczy upadaią w tenczas, gdy się zestarzeią. Rządy, ludzie i rzeczy psuią się prędzey lub poźniey; to zależy od tysiąc okoliczności, które uniknąć nie mogą oczow uwagi."

„Chełpiono się, że zwalono Monarchią francuzką, Roberspiera, i Dyrektoryat. Ludzie chwalący się, że to uczynili, nie są to ci sami, ktorzy się do tego przyłożyli; ci, którzy ich żałuią, sami to pewnie uczynili."

„I tak Monarchia francuzka nie chodziła iuż, kiedy ułożono proiekt ztrącić ią. Roberspiere byłby żył 6 miesięcy dłużey, ale zawsze byłoby mu przyszło na koniec; Dyrektoryat zasadził swoią potęgę na zwycięstwie, lecz klęski zwaliły go bez trudności. W tym wszystkim ludzie korzystali tylko z okoliczności, ale ich nie przyśpieszyli."

„Rząd teraźnieyszy ma swoie sposoby potęgi i swoie przyczyny upadku; wszystko, co tylko widziemy, nosi na sobie cechę iego zniszczenia. Podchlebcy zamkną przed nim księgę przyszłości; krytycy przymuszą go do ostrożności; a oskarzyciele wyprowadzą go z granic celu, zgubią go i siebie, lecz gubiąc siebie, zgubią także nas. (L'ami des loix.")

Moskale powracaią do Renu. Franciszek II. sprzeciwia się ieszcze przywroceniu tronu Królowi Sardyńskiemu.

Armia francuzka w Helwecyi składa się z 71,800 ludzi.

Stosownie do listow z Berlina przytoczonych w naszych dziennikach, Król Jmć Pruski przybierze na siebie wspaniałą rolą zbroynego pośrednika pokoiu, i wystawi dwie armie, do których Saxonia i Hassya przyłączą swoie korpusy obserwacyine.

z Paryża d. 12. Stycz.

Buonaparte w ogłoszonym dopiero teraz i bywszemu Dyrektoryatowi przesłanym rapporcie, o wyprawie w Syryi, który z raportem generała Berthier zgadza się — udzielił francuzkiemu narodowi przyiemną wiadomość: że Porta prosiła się o zawieszenie broni, że pozwolono na iey prośbę i że

zapewne w tym momencie pokoy tayny iuż ieſt podpisany. „Nigdy — mowi daley Buonaparte w swoim rapporcie — wyprawa żadna świętnieyszym ſkutkiem uwieńczona nie była, iak teraźnieysza. Egypt ſtał ſię francuzką kolonią: a potomność dopiero przekonać ſię może zupełnie, iak nie oszacowane i szczęśliwe ſkutki nie tylko dla Francyi, nie tylko dla Europy; ale nawet dla całey kuli ziemſkiey wyniknąć ztąd muszą, iak wielki oświecenie i umieiętności, handel i sztuki wzroſt wezmą. Porta nie mogła zapierać ſię dłużey swego prawdziwego interessu. Poznała ona, że tylko Anglia i iey pycha dążąca do samowładności przywiodła ią do środków takowych, które prędzey lub poźniey byłyby pociągnęły iey upadek za sobą. Ale wcześnie przecie nawrociła ſię: niema iednak tyle ieszcze śmiałości, aby sama działała. Z tém wszyſtkiem dosyć ieſt dla nas, kiedy ſię o zawieszenie broni prosiła, chwaląc ſię, iż w téy woynie zaczepnie nie woiowała." — Ten rapport obiaśnia nam przybycie Konsula Buonaparte do Europy. — „Wiedząc, (mowi daley) że moi mężni Egypscy bracia broni w zupełném znayduią ſię bespieczeńſtwie i spokoyności; poſtanowiłem powrocić do Europy z niektóremi moiemi towarzyszami, ponieważ zdawało mi ſię, że moiey oyczyznie możemy teraz bydź pożytecznieyszemi w bliſkości niż w odległości. Ta nadzieia powiększyła ſię, ſkoro tylko wſtąpiłem na ukochaną oyczyſtą ziemię. Obym! mógł bydź przeznaczony do nabycia wkrotce roszczki oliwney zachodu, i złączyć ią na zawsze z roszczką oliwną wschodu, którą teraz na ołtarzu oyczyzny ſkładam."

z Paryża d. 13. Stycz.

Konsulowie wydali odezwę do mieszkańców zachodnich departamentów, zakazawszy w niey wszyſtkim generałom i publicznym urzędnikom, aby pod żadnym pozorem znaczelnikami buntowników w korrespondencye nie wchodzili. Gwardye narodowe wszyſtkich gminow maią porwać ſię do oręża, i wypędzić buntownikow z swego wydziału. Każda gmina daiąca schyłek buntownikom, uważana będzie, iako zoſtaiąca w buncie, a każdy mieszkaniec schwytany z bronią w ręku, zoſtanie rozſtrzelony. Te i tym podobne surowe środki okazuią, z iaką oſtrością rząd poſtąpić zamyśla z Szuanami. Niedawno miał w Paryżu konferencyą Pan Dandigné ieden z naczelników Szuanów z Konsulem Buonaparte względem przyśpieszenia pokoiu. Na rozmaite warunki, które mu Buonaparte podał, odpowiedział: „Iż nie może ſię na nie oświadczyć bez zezwolenia wyższey odległey władzy, i że potrzebuie do tego przynaymniey dwa mieſiące czasu." Konsul Buónaparte wydał mu zaraz rozkaz, aby w 24 godziny opuścił Paryż, i w Pouance oczekiwał, iaką mu generał Hedouville da rezolucyą. Pan Dandigne wyiechał natychmiaſt z Paryża. Hedouville przedłużył ieszcze kończące ſię dnia 5. Stycznia zawieszenie broni aż do dnia 15. Stycznia, w którym dniu albo Szuani broń złożyć muszą, albo armia republikańcka wzmocniona znacznie na nich uderzy.

Admirałowie Bruix i Lacrosse udali ſię do Brest.

Generał Scherlok, bywszy członek rady 500, który także obrany był do Trybunatu, ale tego nie przyiął, aresztowany i zaprowadzony ieſt do opactwa, z przyczyny pewney woienney i policyiney sprawy.

Ponieważ zanieſiono do Konsulów Rzeczypospolitey zaſkarżenie, iż francuzcy żołnierze weszli do Pruſkiego miaſta Huissen i do należących do niego wſiów leżących za linią demarkacyiną, przeto rozkazali, aby oficyer kommenderuiący tą wyprawą, i ten kto rozkaz do tego wydał, na mieyscu zoſtali aresztowani i do sądu woyſkowego oddani.

Głowna kwatera naszey armii włoſkiey

przenieſioną zoſtała do Antibes z Nicei, gdzie zaraźliwe panuią choroby.

Nie ogłoszono ieszcze urzędownie (mówi iedenj z dziennikow) że lud konſtytucyą przyiął; z tym wszyſtkim głos publiczny dowodzi doſtatecznie iey przyięcie.

Bywszy urzędowy dziennik Redaktor zawiera w sobie od nieiakiego czasu osobliwsze artykuły. W wczorayszym numerze usprawiedliwiaiąc rewolucyą dnia 18. Brumaire, mówi między innemi co naſtępuie: „30 milionow ludzi może chcieć dobrze, ale ieden tylko rzecz do ſkutku przyprowadzić potrafi, i ten ieden znaleziony zoſtał."

„Stan, w iakim ſię teraz znayduiemy, daie sposobność do rozmaitych porownań z przeszłemi okropnemi czasami rewolucyi. Jakoż czytamy teraz wiele takowych porównań. Niektóre nasze dzienniki zawieraią w tey mierze pod tytułem: „O nowych sposobach rozumowania czyli dowodzenia," to co naſtępuie:

„W początku towarzyſtwa ludzkiego dysputowano ſię proſtym i zdrowym rozumem ludzkim. Dysputy w ten czas nie były wykrętne i długie, a zatém prawda zwyciężała. Potém wynaleźli Filozofowie rozmaite sposoby dysputow połączone z barbarzyńſkiemi imionami; które cały świat zakłóciły. Nakoniec Polityey wprowadzili także z swoiey ſtrony nowy sposob rozumowania, który ieszcze decydownieyszym był, nad sposob Filozofow. Ta nowa Loika ſkładała ſię z dowodow czyli przyczyn nazwanych: miecz, armaty i kartacze. Można ſię łatwo domyślić, że przy takowych przyczynach rozumowania i obrady bardzo bywaią burzliwe, i że ten mieć zwykł sprawiedliwszą sprawę, kto więcey zgromadzi takowych przyczyn. Z tém wszyſtkiém wszyſtkie dowody akademiczne nieznaczą nic przed témi, które nasza rewolucya wprowadziła. Naypierwey przekonywano lud laternią, — bardzo iasnym dowodem, — iż przy nim naywyzsza ieſt władza. Potém rozumowano w zgromadzeniach ludu ſtołkami i ławkami. Takowe argumenta dały ſię bardzo w znaki, i zapewne wielu takich znayduie ſię mowcow, którzy o dzielności ich na całe życie ſię przekonali. Daley naſtąpiły inne sposoby rozumowania, n. p. oſkarżenia, areszt, wpisanie w reieſtr emigrantow, konfiſkacya, wygnanie, rozſtrzelanie, topienie, i ruſtowanie śmierci. Nareszcie przyszedł 9. Thermidor, a kat (Roberspiere) przeſtał bydź profeſſorem Loiki. W dniu 18. Fructidor używano dowodu deportacyi. Aby przekonać autora, iż mówi nie prawdę, uciekano ſię do małego dowodu, który zapieczętowaniem Drukarni nazywa ſię; a ten zamknął natychmiaſt przeciwnikom gębę. Wszyſtkie te osobliwe argumenta uſtały teraz, i patryoci pokładaią swoią nadzieię w Buonaparcie."

Przeciwko kardynałowi Maury wznioſła ſię w Conclave potężna fakcya. Aby mu przeszkodzić do Papieztwa, rozgłoszono, iż ieſt Jakubinem: ta obelga powiodła ſię. Maury miał tylko za sobą ieden głos i to ieszcze swóy własny (l'ami des loix.)

z Bruxelli d. 4. Stycz.

Wczoray pośpieszało dwóch nadzwyczaynych kuryerow powracaiących od Renu przez nasze miaſto do Paryża, a inny kuryer przybył do generała Tilly, który wydał natychmiaſt rozkazy do rozmaitych korpusow w tuteyszych okolicach, aby ſię zbliżały do armii.

Przez Antwerpią, Mecheln i Löven maszerowały rozmaite dywizye piechoty do Menu ciągnące z Hollandyi przez Namür i Luxemburg. Także transportuią wiele żywności. Wiele batalionow poſiłkowych ſkładaiących ſię z konſkrybentow maszeruie także do armii. Wszyſtkie te przysposobienia potwierdzaią coraz bardziey ten domyſł, że Francuzi zamyślaią rozpocząć iak nayprędzey operacye woienne nad Renem.

z Bruxelli d. 10. Stycz.

Onegday przeieżdżał przez tuteysze miasto bywszy dyrektor Barthelemy z Altony do Paryża. Generał dywizyi Tilly kommenderuiący w Belgium, przywołany został przez Konsula Buonaparte do Paryża, końcem zdania mu rapportu z teraźnieyszego stanu kraiu.

Z trzechset dwudziestu Belgow, których bywszy dyrektoryat na deportacyą wskazał, żyie ieszcze tylko 64.

z Mogunncyi d. 14. Stycz.

Przed kilku dniami przybył tu bywszy dyrektor Carnot z Frankonii i udał się zaraz w dalszą podroż do Paryża. Mieszkał on naostatku w Nürnberg pod cudzém imieniem. Rozumiemy, iż umieszczony będzie w departamencie woiennym rady narodowey, ponieważ okazał przedtém nadto iasno, iak zręcznie teatr woyny od granic francuzkich oddalać umie.

Generał Moreau ma swoią głowną kwaterę w Bazylei. Legia cudzoziemska służyć będzie przy armii Reńskiey. Oficyer Pruski posłany dawniey do generała Moreau przez Pruskiego generała Beville, miał zalecenia względem neutralności prowincyi Neufchatel.

z Włoch d. 2. Stycznia.

W Neapolu nie przestaie Trybunał inkwizycyiny sądzić patryotow, potępiaiąc ich prawie codzień na szubienicę, na wygnanie, albo na wieczne więzienie. Liczba aresztowanych tak iest wielka, że sędziowie chociaż czynnemi są w rozsądzaniu processow, długiego iednak ieszcze potrzebuią czasu do ukończenia ich.

z Rzymu d. 28. Grud.

Kupa insurgentow maiąca na czele człowieka znanego pod imieniem „Brat Diabeł" dopuszcza się iak naywiększych zbrodniow w Frozynonie i w tamteyszych okolicach: liczny więc korpus woysk neapolitańskich kommenderowanych przez generała Burghard pomaszerował w tych dniach przeciwko tym buntownikom.

„Oczekuiemy tu z niecierpliwością odpowiedzi rządu francuzkiego na prozby względem wydania zwłokow Papieża zmarłego. Pius VI. żądał na piśmie kilka dni przed swoią śmiercią, aby iego ciało mogło bydź pochowane w małey kaplicy pod ołtarzem Ś. Piotra, z napisem następuiącym: „Corpus Pii VI. P. M. orate pro eo."

z Genui d. 22. Grudnia.

Generał Saint-Cyr, nie kommenderuie iuż prawem skrzydłem armii Włoskiey, gdyż ma się udać do armii Reńskiey.

Francuzi od ostatnich potyczek znayduią się w Rapallo, i opanowali znowu ważne stanowiska Torryglia oraz Scoffera.

W tych dniach zawinęło 90 statkow do naszych portow, większa część ich naładowana była winem; trzydzieści innych okrętow naładowanych zbożem, przybyło także do nas.

z Neapolu d. 24. Grud.

W tych dniach przypłynęła tu feluka z Messyny z depeszami do kawalera Micheroux, pełnomocnego ministra królewskiego naszego nayiaśnieyszego rządcy, w których donosi mu Jego Królewska Mość o bliskim przybyciu do naszego portu 2800 Moskalow z Corfu, przeznaczonych do tey stolicy.

z Turynu d. 25. Grud.

Kilka tysięcy Austryakow i Piemończykow przymaszerowało dnia 18. t. m. do Susy, a iedna część z nich cofnęła się ztamtąd dnia 19. do Novale, Venaux i Exiles. Francuzi mieli w tych dniach mały korpus w okolicy Cesana i Freil. Francuzki garnizon w Susy, składaiący się z 700 ludzi, pomaszerował do Fenestrelle dla wzmocnienia tamteyszego korpusu. Piemonccy wieśniacy z Chaumont, którzy mieli wieść żywność z Briancon do Fenestrele, lecz na drodze pouciekali, powiadaią, że nad granicą Francuzką panuie zaraźliwa choroba, na któ-

rą wiele ludzi umiera. To miało bydź pobudką generałowi Lavalette, że przeniosł swoią głowną kwaterę do St. Catharina. Wąwozu Fenestrelle i Piccarelo broni 400 ludzi.

z Miltenberga nad Menem d. 13. Stycznia.

Dnia 10. t. m. wszczął się w Kirchbropach (w Hrabstwie Erpoch) bunt. Tamteysi mieszkańcy mieli przystawić nałożony na nich liwerunek, lecz gdy się wymawiali swoią niemożnością w znoszeniu tak wielkich ciężarow; przeznaczono więc dywizyą Bambergskiey piechoty na exekucyą, która zabierała bydło, zboże i to wszystko, co znalazła. Wieśniacy przeięci rospaczą, uderzyli na gwałt, i w momencie zgromadziło się więcey 3000 ludzi. Powstała potyczka, w ktorey kilku chłopow zabito i ieden Bamberczyk raniony został. 300 huzarow Szeklego złączyło się z Bamberczykami, i przywrocili spokoyność przez przyprowadzenie dwoch armat. Donoszą z Werthheimu, że staynie tamteyszego Hrabiego w Haybach przez iego chłopow spalone zostały. — Inna pogłoska z Schwarcenberga mówi o aresztowaniu Xiążęcia przez chłopow, i o artykułach, które mu do podpisania podali.

z Wiednia d. 15. Stycz. (zdarzenia woienne.)

W niektorych zagranicznych gazetach oszukanych przez francuzkie wiadomości, znayduie się fałszywy i przesadzony opis potyczek zapadłych dnia 14, 15, i 16. Grudnia między generałem Klenau i całą potęgą nieprzyiacielską zgromadzoną w okolicach Genui. Lecz urzędowe doniesienia zbiiaią te nieprzyiacielskie wieści o zwycięstwach, następuiącym sposobem:

„Po korzyści otrzymaney dnia 14. szczęśliwie, uderzył generał Klenau na nieprzyiaciela dnia 15. pod Genuą, poraził i wpędził go do miasta oraz twierdzow. Na zabespieczenie zaś swego prawego skrzydła, postawił szosty batalion Bannatow pod Torryglią."

„Nieprzyiaciel usiłuiący utrzymać się w Genui, ściągnął 17,000 woyska i attakował większą częścią ów batalion, który koniecznie wielkiey potędze uledz musiał i ratować się ucieczką, straciwszy kilka set ludzi, kilku oficyerow i kommendanta, ktorzy się wszyscy w niewolą dostali."

„Gdy generał Klenau widział się bydź w niebespieczeństwie na skrzydle i w tyle, który mu nieprzyiaciel już był zabrał, cofnął się; nieprzyiaciel chciał przeciąć mu retyradę, lecz nasze woyska pod górą Capernardo pod Scoffera i Portello nie daleko Torryglii poraziły nieprzyiaciela, i niedozwoliły mu ścigać generała Klenau, który potém obrał stanowisko za rzeką Magra. Jego korpus stracił pod czas tych 3. dniowych potyczek 92 zabitych i 240 rannych, nie rachuiąc wyżey wspomnionych niewolnikow. Ale także sam nieprzyiaciel powiada, że i iego strata iest znaczna."

z Brynny d. 18. Stycznia.

W Belgradzie trwaią troskliwe przysposobienia do woyny, i garnizon wzmocniono znacznie. Codzień przybywaią tam woyska, zkąd wnoszą, że zamiary Basmana Oglu ważnieysze są niż w początku rozumiano, tudzież że Basza Belgradzki zdaie się lękać iego bliskiey wizyty.

Podług doniesień z Albanii wielka część woysk austryackich wkroczyła z Dalmacyi do okolic Skutary w Albanii. Słychać, iż ie tam dobrze przyięto, i że żyią w naylepszey zgodzie z tamteyszemi mieszkańcami.

Rozmaite Wiadomości.

Głoszą, że w Węgrzech tak niebespieczne wybuchnąć miały rozruchy, iż widziano się bydź przymuszonym, wysłać woyska do okolicy zbuntowaney. — Gazety Angielskie zawieraią w sobie listę osob, ktore w tym

wieku dożyły od 120 do 175 lat; liczba całkowita wynosi 99, z których 80 osob żyły w Wielkiey Brytanii. — Do pogłoskow teraźnieyszych należy także wieść o kongresie, który w Pradze zgromadzić się ma, i na który Pełnomocnicy wszystkich Eurpeyskich Monarchow ziadą się. — Na przełożenie Senatu postanowił Imperator rossyiski rozkazać wystawić we wszystkich wsiach całego państwa liczących 50 domow i więcey, magazyny zapasowe, do których każda głowa 3 miary żyta i 3 miary iarzynnego zboża dostarczać będzie. — Rozchodzi się wiadomość (mówi gazeta Berlińska,) że woyska moskiewskie w Niemczech znowu dostały od Imperatora rozkaz, aby do Rossyi powrociły. — Między woyskami moskiewskiemi w Anglii panuie zaraźliwa choroba, na którą wiele iuż żołnierzy moskiewskich umarło. — Starzy pobożni żydzi w Amsterdamie, kłócą się z młodemi wolnowiercami żydowskiemi; na których pewne surowe napomnienia nic niewymogły. Pierwsi udali się do rządu, lecz otrzymali odpowiedź: iż każdemu wolno iest wierzyć iak chce. Po czém oddzieliła się młodzież od starcow, i odbywa swoie filozoficzne obrządki religii w osobney bożnicy.

Więcey 30,000 Francuzów maszeruie do departamentu Menu i Mozelli dla wzmocnienia lewego skrzydła armii reńskiey. — Pichegrü, Villot, Imbert, Colomes i inni znaczni emigranci francuzcy mieszkaią ieszcze w okolicy Augszpurga. — Poseł pewnego wielkiego dworu w Ratysbonie wniosł znowu na seymie Rzeszy, aby Acta zamordowania francuzkich posłów pod Rastadt ogłoszone były. — Powiadaią, że Hrabia Artois kommenderować będzie Anglikami, Moskalami i Szuanami we Francyi. — Podług gazety nadworney Petersburgskiey dwór Wiedeński postanowił raczey prowadzić dalszą woynę z całą potęgą niż myśleć teraz o pokoiu. W Petersburgu otrzymano ważną wiadomość, że Arcy Xiąże Karol, dnia 22. Grudnia poraził generała Massenę usiłuiącego przeprawić się przez Ren i wkroczyć do Szwabii, i że przy tey okoliczności więcey 2000 Francuzów w Renie utonęło. Podług gazety nadworney wiadomość ta była pewna. — Potwierdza się że Turecka flota powrociła z Palermu do Turcyi. — W Węgrzech mrozy były większe tego roku, niż przeszłego. Także tam panuie wielka zaraza bydła. — Listy z Semlina mowią, iż Basman Oglu powiększa nader śpiesznie swoią armią.

Avertissement. Tuteysza Krolewska Południowo-Pruska Regencya Poznańska, na żądanie kommissyi trzech dworow w Warszawie wyznaczoney do uregulowania sześć upadłych bankow, donosi nineyszém obwieszczeniem, że gdy bankier tamteyszy Maciey Liskiewicz z swoiemi wierzycielami ułożył się i ta iego ugoda przez rezolucyą rzeczoney kommissyi dnia 10. Października 1798 potwierdzoną została, przeto temu własność iego całego maiątku i wolne rozrządzenie nim przywrocone iest, tudzież, że mu wolno teraz iest wdawać się sądownie lub extrasądownie w umowy i inne prawne czynności. Dan w Poznaniu dnia 6. Stycznia roku 1800.

List gończy. Pewny Baltazar Orchowski zostaiący w służbie u Uzagerskiego marszałka wydziałowego Łuckiego dostawszy przez oszukaństwo paszportu wydanego a Antoniemu Orchowskiemu w Gubernium Wołyńskim osiadłemu na dwa miesiące do miasta i wydziału Bremska zbiegł, ukradłszy swemu pryncypałowi w pieniędzach, to iest w kartach bankowych kraiowych rubli dwa tysiące, zegarek damski wielkiemi perłami obsadzany z emalią i parę pistoletow kartsbackich. Ten Baltazar Orchowski, ktory pewnie podług paszportu w ręku mianego nazywać się będzie Antonim Orchowskim, iest małego wzrostu, czarniawey twarzy, bardzo ospowaty, ma nos wielki i gruby, czarne brunatne oczy i takież włosy, krotkie i wgięte nogi, trochę przykry wzrok, spuszczaiąc oczy kiedy rozmawia, mowi i pisze dosyć dobrze po polsku, po łacinie i po moskiewsku, lat ma około 24 i dobre ułożenie. Ponieważ na schwytaniu tego człowieka wiele zależy, przeto wszystkie zwierzchności woyskowe i cywilne tu-

teyszego i sąsiedzkich departamentow kameralnych, respektive rekwiruią i upominaią się, aby tegoż Orchowskiego, kiedy się gdzie pokaże schwytały i o tém Kamerze JK. Mci woyskowo-ekonomiczney doniosły. Dan w Poznaniu dnia 18. Stycznia roku 1800.

Kamera Woyskowo-Ekonomiczna JK. Mci Pruss-Południowych.

Do sprzedania. Na instancyą W. Jchmość v. Zieleniewskich małżonkow, iako przedaiących dom do W. połkownika v. Zakrzewskiego należący, sub Nro 9 na Bugayskiey ulicy tu znayduiący się, w ktorym są dwie izby z alkowami wraz do tegoż należącą stodołą, ogrodem i 13 morgami 250 krzyżowemi prętami miary Chełmińskiey; co na 842 talery sądownie oszacowano zostało, ninieyszym do publicznego kupna podaie się; terminus licitationis na 18. dzień Marca a. c. przed południem o 10. godzinie naznaczony, i ochotnych kupna, aby się na terminie w tuteyszey sessyiney izbie znaydowali, i przyznanie dla więcey dawaiącego oczekiwali przypozywa się. O taxie u magistratu Kolskiego Izbickiego i tuteyszego w każdym czasie dowiedzieć się można. W Brdowie dnia 16. Stycznia roku 1800.

Burmistrz i rada tuteysza.

Aukcya. Na rozkaz krolewskiego Południowo-Pruskiego Kollegium Sierocego w Poznaniu, sprzedane bydź maią dnia 13. Lutego a. c. należące do sukcessyi po Urodz. Konstantynie Unrugu sprzęty, składaiące się z srebra, zegarkow, powozow, meblow, i ruchomości domowych, w Lubosinie pod Pniewami za gotową zaraz zapłatę w monecie grubey więcey daiącym, przez niżey podpisanego Kommissarza, o czém się maiącym ochotę kupna ninieyszem obwieszczeniem donosi. W Trzcielu dnia 7. Stycznia roku 1800.

Vigore Commissionis, Metzig.

Uwiadomienie. W Sobotę przed Bożem Narodzeniem dnia 21. Grudnia 1799 znalazł chłop ze wsi Badzewka parę koni małych chłopskich ze szorami, ieden gniady, drugi skarogniady koń i klacz, konie te znayduią się w kongregacyi Gostyńskiey XX. Filipinow. Właściciel tych koni za powroceniem kosztow odbierze ie.

Areszt Publiczny. Gdy względem maiątku kupca żyda Mendla Meiera Łęczyckiego w Lubrańcu, ktory się szczegolnie z towarow rożnych i pieniędzy składa; dato concursus creditorum per decretum rozpoczęty został, tedy uwiadomia się ninieyszym pismem wszystkich, ktorzy u wspolnego dłużnika tak w pieniądzach, sprzętach, ruchomościach, pismach; iako też zastawach cokolwiek maią, z tém ostrzeżeniem: aby temuż naymnieyszey rzeczy z tego niewydawali, owszem, żeby niżey podpisanemu sądowi iak nayprędzey o tém donieśli; także pieniądze i rzeczy przy ostrzeżeniu im maiących do tego praw, do depozytu sądowego oddali. Ci, ktorzyby tego zaniedbali, maią się spodziewać, że wydane wspolnemu dłużnikowi pieniądze i rzeczy, będą uważane iako za niewydane i dla dobra massy drugi raz odebrane będą; i procz tego ich zastawy i prawa za utracone poczytane bydź maią. W Lubrańcu dnia 14. Grudnia roku 1799.

Burmistrz i sąd.

Uwiadomienie. Tuteysi kupcy Deckert i Wolffert, donoszą swoim szanownym przyiacielom i łaskawcom, że w tych dniach się rozłączyli i tenże wspolnie miany handel od dzisieyszego dnia pod niżey wyrażoną firmą i nazwiskiem na własny moy rachunek zawiadowany będzie. Gdyby zaś tu albo w okolicy tuteyszey kto do wyżey wyrażoney firmy iaką miał pretensyą, takowy w przeciągu dwoch niedziel niech się niżey wyrażonemu melduie. W Poznaniu dnia 28. Stycznia roku 1800.

Jan Bogusław Deckert.

Obwieszczenie. Ponieważ dla mrozow ustałych i deszczow ieżdżenie przez lod iuż niebespieczne iest, przeto zaczęta budowla mostu tym czasem wstrzymana została, i znowu przez most teraz iechać można. O czym publiczność ninieyszym uwiadomia się. W Poznaniu dnia 27. Stycznia roku 1800.

Magistrat JK. Mci Pruss-Połud.

Do sprzedania. Przybyła tu znowu partya dobrego, świeżego moskiewskiego kawiaru, ktorego w beczułkach funtowych u posłańca pocztowego Merkerta, na poczcie mieszkaiącego, w każdym czasie dostać można.

Dodaœk

DEKLARACYA

Regulaminu dnia 28 Marca Roku 1787. wydanego i paragrafow onego 91. i 108.; tudzież Regulamina akcyzy dnia 3. Maia Roku 1787. wydanego Sect. 9. §. 5.; względem robiących garcem dwoiaki proceder maiących iako też przepis: iż żadne procedery pod dozorem akcyzy zostaiące nie maią bydź zakładane na otwartych Przedmieściach.

My Fryderyk Wilhelm z Bożey łaski Król Pruski Margrabia Brandeburgski &c. &c. &c.

Wiadomo czyniemy w §. 91. Regulaminu względem Piwowarow i Wodkę palących dnia 28. Marca R. 1787. wydanego postanowiono, iż piekarze handluiący mąką i mieyscy młynarze w powszechności od palenia wodki wyłączeni bydź maią. Ten przepis ma bydź i na przyszłość zupełnie zachowany, ponieważ zaś w wykonywaniu onego rozmaite zachodziły trudności; przeto uznano za potrzebną one w następuiącym sposobie dokładniey determinować.

§. 1. Przed wydaniem patentu dnia 14. Kwietnia Roku 1766. datowanego przez ktory znaczna odmiana w urządzeniu Pruskiey akcyzy nastąpiła, palenie wodki na przedaż było osobnym procederem, a kiedy przez ten patent wszystkim Obywatelom Miast bez różnicy pozwolone było, przyczyny tego w niczém inszém upatrywać nie można, iak tylko w tém, iż podług tego patentu akcyza od robienia piwa i od palenia wodki na trunki, to iest: na piwo i na wodkę postanowiona była, a zatém przez ścisły dozor dostatecznie weryfikowaną bydź. Przedtem zaś była wybieraną od słodu piwnego i gorzałczanego.

§. 2. Dla ulgi opłacaiących ten podatek wprowadzone iest znowu opłaconego w tymże sposobie i od roku 1787. Dla tego też przez to urządzenie znowu obserwowane bydź ma, iż nikomu wodką palącemu pod żadnym pretextem odtąd nie będzie wolno, w iednym domu albo w dwóch podle siebie sytuowanych domach bądź to na siebie samego, na imie komornika, lub innego oby-

watela prowadzić, oraz taki proceder do którego zupełnie lub poczęści melonego, lub szrutowanego zboża potrzeba, a do takich procederu należą młynarze, piekarze, mąką handluiący, tudzież fabrykanci krochmalu, pudru, iako też syropu ze zboża, piernikarze i t. d. Chociażby też więc na przyszłość palący wodkę nabył domu, na którym iest realne prawo do takowego procederu, albo w którym dotąd takowy proceder prowadzony był, to iednakowo, tylko ieden z tych procederow w takim domu po nabyciu onego prowadzony bydź może.

§. 3. Co się tyczy tych Obywatelow wodkę palących, którzy dotąd iednym z procederow w §. 2. wyrażonych oprócz palenia wodki publicznie prowadzili, ci tak długo żyć będą, żadney w tém przeszkody mieć nie będą, lecz względem nich przepis w dodatku do zwyż wzmiankowanego §. 91. umieszczony, i na dal w tym sposobie mieysce mieć będzie, iż dla uniknienia wszelkiey defraudacyi podług mieyscowych okoliczności iak nayściśleyszemu dozorowi podlegać maią.

§. 4. Co się tyczy kontynuowania dwoiakiego procederu po śmierci żyiących teraz Obywateli wodkę palących, to żeby różnicę uczynić, czy prowadzą oni na fundamencie prawa realnego do gruntu przywiązanego, lub też czy tylko osobie tey na to otrzymali konsens. Po pierwszych spada takowe do gruntu przywiązane prawo realne do iakiego z procederow w §. 2. wyrażonych n. p. do palenia wodki i do pieczenia przez sukcessyą na sukcessorow i maią też moc tego prawa wraz z gruntami, komu obcemu ustąpić, poniewaź te grunta traciłyby przez to na swoiey wartości.

§. 5. Kiedy zaś Obywatel otrzymał tylko na swoią osobę konsens, do którego z procederow w §. 2. wyrażonych, lub kiedy takowy proceder dotąd tylko na fundamencie przyrzeczonego patentu Anni 1766. publicznie prowadził, to tylko prawo takowe do życia mu służy i nie może ono ani przez sukcessyą na kogo spadać, ani komu ustąpionem bydź. Następca tego Obywatela wodkę palącego, który albo osobiste tylko miał prawo, albo był w publiczney possessyi palona wodka to iest który n. p. był oraz młynarzem, piekarzem i t. d. żadnym sposobem obydwoch procederow kontynuować nie może, chyba gdyby extraordynaryine okoliczności a osobliwie niemożność wyżywienia się żadnego procederu wyciągały, tego żeby uczynić excepcyą od powszechney reguły w czém iednakowo w każdym zdadrzeniu indagacya uczyniona bydź powinna.

§. 6. Kiedy ieden Obywatel wodkę palący, z tych którzy w §. 4 i 5.

opisani są, względem którego z swoich procederow popełni iakie przestępstwo, osobliwie przeciwko stałym prawom akcyzy, tedy oprocz kary za takowe przestępstwo prawem postanowioney, utraci zaraz przez to prawo do podwoynego procederu i przymuszonym zostanie tylko i eden proceder z tych które dotąd prowadził daley prowadzić.

§. 7. Na przyszłość tylko w zamkniętych Miastach i Przedmieściach wodkę palić wolno będzie i nikomu odtąd nie będzie wolno oprócz exystuiących iuż gorzalni nowych na przedmieściach otwartych zakładać i palenie wodki w nich rozpoczynać.

Tenże sam przepis i względem wszelkich innych pod dozorem akcyzy zostaiących procederow, iako to kupcow, fabrykantow, piekarzow, piwowarow, rzemieślnikow i t. d. mieysce mieć powinien, kiedy więc takowe osoby na przedmieściach otwartych pod dozorem akcyzy nie zostaiących osiąść wolą maią, powinni się z tem wprzod do Magistratu i do Urzędu Akcyzy mieyscowego zgłosić, co się też zgadza z powszechnym prawem kraiowym Tom II. Tit. 8. §. 180. Te powinne za poprzedzaiącą w tem indagacyą uczynić o tem doniesienie do przełożoney sobie Zwierzchności. Jeżeli tego zaniedbaią, w ten czas sami sobie przypisywać będą musieli, kiedy daremne koszta na fundowanie się poniosą, i kiedy im nowy Etablissement zabronionym zostanie. Magistraty i Urzędy i Akcyzowe same tego doglądać powinne, i będą za to w odpowiedzi, żeby bez ich wiedzy nikt takowego procederu niezaczynał. To urządzenie ściąga się zaś tylko do przyszłych Etablissementow na otwartych Przedmieściach znayduiące się teraz w nich gorzalnie, browary, apteki i t. d. nie maią bydź kassowane, ktorych i przyszli właściciele którzyby one okupili, lub przez sukcessyą obięli w równym sposobie używać będą. Podług tych przepisow każdy kogo się tylko tyczą, ściśle się zachować powinien. Którą to deklaracyą oryginalną Własną Naszą podpisaliśmy Ręką i kazaliśmy ią pieczęcią Naszą Królewską stwierdzić.

Dan w Berlinie dnia 6. Października 1799.

(L. S.) Fryderyk Wilhelm.

de Struensee. de Goltz.

Obwiesczenie. Dla poparcia handlu zbożem w tuteyszym Departamencie Kamera JK. Mci Woyskowo i Ekonomiczna niżey podpisana uwiadomiła iuż wprawdzie w miesiącu Lutym roku 1798. publiczność, iż w miastach Skwirzynie, Miedzychodzie, Sierakowie, Neubryku, Obrzycku, Szrymie, Wschowie, Kościanie, Nieszawie, Wrocławku, Pyzdrach, Nowym Mieście nad Wartą, Miłosławiu, Poznaniu, Mosinie, Obornikach, Gnieźnie, Kleczewie, Pobiedziskach, Powidzu, Skokach, Słupcy, Trzemesznie, Witkowie, Wongrowcu i Wrześni porządne targi na zboże urządzone bydź maią, a o wygodę dla kupuiących i prze-

daiących ſtaranność też miana będzie. Skutek tego urządzenia nie odpowiedział iednakowo oczekiwaniom Kamery J. K. Mci, a handel zbożem tak iak dawniey tylko w tym sposobie prowadzony bywa, iż kupiącym zboże z sąſiedzkich prowincyi JK. Mci wydaią ſię konsensa na ſkupienie pewney wielości zboża w miaſtach, przez co zaś handel chociaż dla tey prowincyi nader ważny tak prowadzonym bydź nie może, iakby przychodzących innych okolicznościach prowadzonym bydź powinien. A że Departament wyższy Skarbowy Pruſſ - Południowych ſtara ſię uſtanowić przyzwoite i do okoliczności mieyscowych ſtosowne zasady, podług ktorych handel zbożem maiąc wzgląd nietylko na zachodzące teraz, lecz też na przyszłość wydarzyć ſię maiące okoliczności regularniey i pożyteczniey, tak dla dobra kraiu, iako też i dla dobra zyskuiących, zboże w Pruſiech Południowych podług przepisow Policyinych urządzony bydź ma, przeto podaie ſię ninieyszém obwieszczeniem do wiadomości, iż w miaſtach obywatele zbożem handluiący, maiący do tego maiątek i zdolność szczegolniey wspierani będą, daiąc im iako też mieszczanom z dawnieyszych prowincyi do tych miaſt przenoszącym pewne procenta do budowli domow, szpichlerzow, a ſkoro będzie dwoch lub trzech zbożem handluiących w iedném z tych miaſt w ten czas nikomu więcey w okręgu mil pięciu konsens do handlowania zbożem wydany nie będzie. Powinni więc wszyscy, maiący handel zbożem prowadzić zgłoſić ſię z tém dla wsparcia im przyznać i mianego albo direkte do Kamery J. K. Mci albo też przez przełożonych sobie Konsyliarzow mieyſkich. W Poznaniu dnia 28. Grudnia 1799.

Kamera Woyſkowo Ekonomiczna
JK. Mci Pruſſ - Południowych.

Poznań. Przez obwieszczenie dnia 21. Grudnia roku przeszłego wydany poſtanowiono w prawdzie, iż cukry surowe zagraniczne i faryna kiedy wprowadzone będą rewidowane bydź powinne przez znaiącego ſię na tem oficyaliſtę Rafineryi dla zapobieżenia temu, żeby pod tym nazwiſkiem melty lub tłuczony cukier wprowadzony nie był. Ponieważ zaś wprowadzanie cukrow zagranicznych rafinowanych do Pruſſ - Południowych pozwolone i nie masz włożonego na nie takiego poboru iak na surowy cukier i farynę, przeto też nie masz przyczyny do takowey rewizyi, dla czego też to poſtanowienie na fundamencie reſkryptu dyrektoryum wydanego ninieyszym obwieszczeniem znoſi ſię. Dnia 18. Stycznia roku 1800.

Kamera Woyſkowo - Ekonomiczna
JK. Mci Pruſſ - Połud.

Drukował Deker i Kompania w Poznaniu.